

Kultur

Anna von Sperling

Naturvejleder: Måske har de voksne mindst lige så meget brug for at lære at være i naturen

Det er en myte, at børn bare kaster sig ud i at opholde sig i naturen. De skal guides og ikke mindst hjælpes til at ryste deres hverdag af sig. Naturvejleder Jacob Jensen ved hvordan. Og måske de samme metoder kan bruges på en friluftskole, naturtrængende journalist i 40'erne

»Hvis børnene har nogle voksne omkring sig, der er gode til at indtage naturen med kroppen, bliver de det også,« fortæller naturvejleder Jacob Jensen.

 Sigrید Nygaard

 16. september 2020

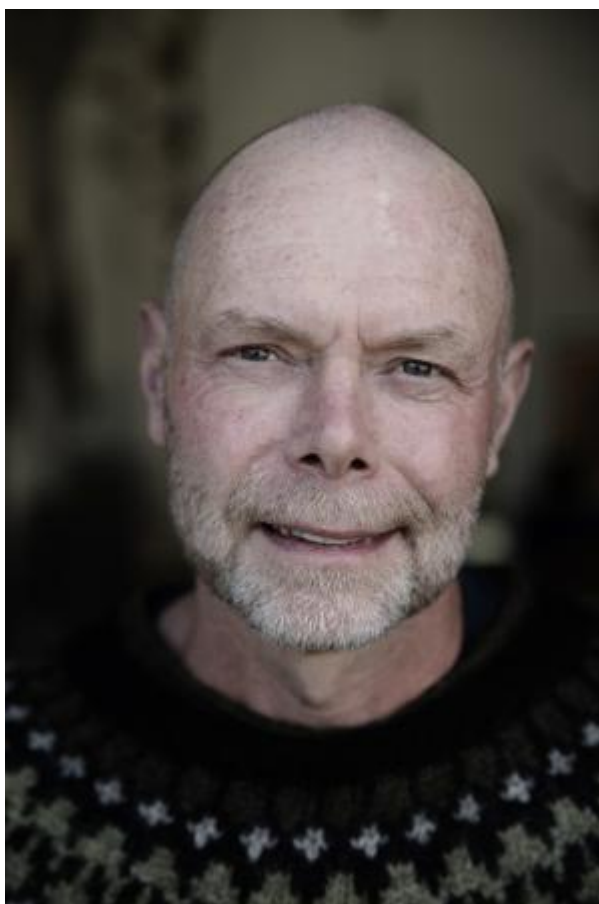
 Kommentarer (2)

Da jeg var fem-seks år, vågnede jeg en tidlig morgen op foran en elg og hendes kalv. Min far havde båret mig ned af ødegårdens knirkende trappe og først vækket mig, da vi stod i døråbningen. Der i hans arme kunne jeg, søvndrukken og tryk, se de to lunte væk i morgendisens.

Når jeg mindes episoden, er det fordi det interview, jeg skal lave med naturvejleder Jacob Jensen, begynder med, at han spørger mig: »Har du et minde fra din barndom

om mødet med naturen?«

»Så er det nok noget med min far,« starter jeg min indflyvning til barndommen. »Et minde om at føle mig tæt på ham i naturen,« siger jeg. »Men det er jo lidt sjovt. For det handler jo mere om et forhold til et andet menneske, end om forholdet til noget i naturen.«

Naturvejleder Jacob Jensen.

📷 Sigrid Nygaard

»Det er faktisk meget normalt,« siger Jacob Jensen.

»Vi stiller tit spørgsmålet til de lærere og pædagoger, som vi underviser, og langt de fleste har minder om nærvær i relation til et andet menneske og ofte ældre mennesker i familien. Mindet om at plukke bær og koge syltetøj med mormor eller fiske med en onkel. De erindringskroge, som mennesker har i naturen, er sjældent et ensomt møde med en havørn. De handler om at være sammen.«

Naturbarnet

Denne eftermiddag er stemningen sitrende og fnisende på Tårnby Naturskole. 150 elever fra de store klasser på en lokal skole skal overnatte i det fri. Der er en hel del hormondrevet menneskelig natur i spil, fornemmer man.

Jacob Jensen er leder her og desuden næstformand i Friluftsrådets bestyrelse. Jeg har spurgt ham, om han vil være gæstelærer i Informations Naturskole: Kan jeg nærme mig naturen, hvis jeg er lidt mere som et barn? Og er der hold i den almindelige antagelse om, at børn har en umiddelbar adgang til naturen omkring dem, som bare gradvist bliver smadret af voksne?

Det er nok til dels rigtigt, siger Jacob Jensen.

»Børn har et udviklet sanseapparat og en evne til at forundres over alt, men de spejler sig jo fra første færd i deres forældre, så kulturen kommer hurtigt til at spille en stor rolle. Hvis de har nogle voksne omkring sig, der er gode til at indtage naturen med kroppen, bliver de det også. Det kræver ikke viden. Man behøver ikke andre forudsætninger end den kropslige – og apropos: Skal vi komme ud og i gang med øvelserne?«

Motorikken

I den første øvelse har Jacob Jensen plukket fem små blomster og lagt dem på en bakke. Nu skal jeg ud i terrænet og finde dem.

»Når vi er her med børn, der er helt uvante i naturen, starter vi tit med at placere ting fra deres hverdag rundt i området: En sutsko eller en bamse. Vi møder børn, der har været så lidt i naturen, at de end ikke har motorikken til at bevæge sig rundt på sådan et underlag her. Så må man tage udgangspunkt i noget fra deres hverdag, der føles velkendt og arbejde sig videre derfra.«

 Sigrid Nygaard

Jeg føler mig faktisk som et barn, da jeg, ivrig efter ros, hopper over tuer og pytter for at komme tilbage med fem små blomster, klemt mellem pege og tommel.

»Det var hurtigt,« siger han.

»Mange børn har brug for at vende tilbage flere gange for lige at tjekke, om det nu også er de rigtige blomster.«

»Ha!« når jeg lige at tænke, før jeg tager mig sammen. Jeg er trods alt en 47-årig journalist på arbejde, så at konkurrere med førskolebørn fra Tårnby i kløverspotning er ganske enkelt uklædeligt.

Men pointen er klar: Jeg har en positiv oplevelse med netop det her sted.

»Alle de øvelser, vi laver, har til formål at få rettet børnenes opmærksomhed og placere dem på stedet. En anden øvelse, som jeg varmt kan anbefale, går ud på, at man prøver at lave et 'lyttekort' med sine børn, når man er et nyt sted.«

»Sæt jer for eksempel under et træ, og luk øjnene i et par minutter. Derefter skal I tegne jer selv som en prik på et papir og så tegne de lyde, I hørte rundt omkring jer. Måske var der en fugl, der pipede lige bag ved. Måske var der en bil, der kørte forbi lidt til højre,« forklarer han.

»For det er ikke nødvendigvis så let at ryste klasseværelset, skærmene eller de sociale spil med andre børn af sig. Det er ikke gjort ved bare at 'gå ud i naturen'.«

Færdigheder

Jeg er lettet over hans ord. For siden jeg startede Informations Naturskole, har jeg fået ikke så få kommentarer a la: »Pst! hvor svært kan det være.« Eller: »Skal vi nu til at gå i skole for at lære at gå en tur i skoven!«

Det har gjort mig i tvivl: Er det bare mig, der er ekstraordinært fremmedgjort?

»Nej, det er det ikke,« beroliger Jacob Jensen.

»Der skal lidt mere til end at folde tæppet ud. Det er jo også derfor, at de fleste mennesker, der opholder sig meget i naturen, gør det med det umiddelbare formål at udvikle en færdighed: at ro i havkajak, fiske, gå på jagt. Det er i sidste ende metoder til at forbinde sig til naturen. De fleste jægere vil jo sige, at det var en smuk morgen, uanset om de har nedlagt en kronhjort eller ej.«

📷 Sigrid Nygaard

Selv har han oplevet, at hans eget forhold til naturen er blevet lidt tættere, hver gang han har tilegnet sig en ny færdighed.

»Da jeg uddannede mig til træklatringsinstruktør, begyndte jeg at se på træer på nye måder – hvordan sad grenene på dem, hvordan var overfladen osv. På den måde er færdigheder forskellige briller, man kan tage på, hvorigennem man ser noget nyt hver gang.«

Men bare rolig: Det handler ikke om at vinde, men om at nærme sig naturen gennem en ting, du *gør*. Og når man så er derude, sker alt det uforudsete og magiske: »Man støder på en snog, ser en ørn eller – hvis man er rigtig heldig – falder over en død mus.«

Røre

I naturtræningens anden øvelse skal vi fange insekter. Jacob Jensen har dagen inden mit besøg gravet plastikbøtter ned i den lille lund af elletræer bag centret. Bøtterne skal lige nøjagtig så dybt, at de er i niveau med jorden så insekterne dumper ned i dem, når de om natten trisser rundt i mørket, forklarer han.

Fangsten i dag består primært af bænkebidere og løbebiller. Jeg lærer, at der er to slags bænkebidere i området, og at det kun er den ene slags, der ruller sig sammen til en lille kugle, når man rører ved den. Og det er netop det vi skal: røre.

»Vælg en, og tag den op,« opfordrer han, og jeg stikker med stor selvtillid fingere ned.

📷 Sigrid Nygaard

Men jeg kan ikke. Jeg kan simpelt ikke få fat. Jeg bilder mig selv ind, at det er, fordi jeg er bange for at skade den. Jeg hviner og fniser og spjætter og er på alle mulige måder sådan en kvinde, jeg ikke vil være, og jeg er taknemmelig for, at min søn ikke ser mig lige nu.

»Bare tag godt fat. De går ikke i stykker,« siger Jacob Jensen. »Det er faktisk et af øvelsens formål: at børnene lærer, at naturen er mere sej og modstandsdygtig, end man umiddelbart går rundt og tror. Og så kilder de jo sjovt i hånden.«

Billevæddeløb!

I dagens tredje og sidste øvelse skal vi have gang i vores indfangende insekter. Jacob Jensen holder en planche op, der viser forskellige insekttyper i et slags diagram. Netop som jeg føler mig kylet tilbage til en ikke voldsomt inspirerende biologitime på Vibenshus Skole anno 1983, vender han planchen om.

»Tada!« På bagsiden er der tegnet to cirkler med rød tusch, den ene inden i den anden. »Nu skal vi have væddeløb! Find et insekt i din bøtte, som ser hurtigt ud.« Jeg tager mig sammen og fisker en bidsk udseende løbebille op. »Sæt den i den inderste cirkel, jeg tæller til tre, og den bille, der først når ud over den yderste cirkel, har vundet.«

Der var selvfølgelig en subtil pointe med den dobbeltsidede planche. Naturen egner sig nemlig ikke til klassisk undervisning. »Man skal have kroppen i gang og droppe forestillingerne om den udelte koncentration.«

Tricks til, hvordan man gør det, kom pludselig i høj kurs i foråret. »Med corona blev udeskolen jo en nødvendighed. Men børnene vidste jo ikke engang, hvilken vej deres næse skulle pege, når der ikke var et kateter. Og lærerne skulle nu lære, hvordan man arbejder med de forstyrrelser, som naturen tilbyder.«

Spark en sten

Når det lykkes, kan der opstå små mirakler. »Vi har masser af eksempler på lærere, der er overrasket over, at børn, de opfattede som forstyrrende i klasselokalet, bliver trygge, opvakte og hjælper de andre børn, når de er herude.«

For at sparke til en skraldespand eller kravle i gardinerne er ret upassende i et klasselokale.

»Men at sparke til en sten eller kravler op i et træ er jo bare måder at undersøge sine omgivelser på: Det er god adfærd i naturen.«

Får kan ikke bide

Min bidske løbebille levede ikke op til mine forventninger. Jakobs vandt med længder. Han afleder mig med får. Mens vi fodrer dem, lærer jeg, at får ikke kan bide, da de ikke har tænder i overmund. Deres muler føles dejligt varme i håndfladen.

Vi er ved at være der, hvor jeg – tro mod Informations Naturskoles koncept – skal have lektier for. I lyset af vores snak om værdien af at tilegne sig friluftslivets færdigheder frygter jeg, at han vil bede mig udvikle færdigheder inden for paraglidning eller harpunfiskeri.

»Jeg synes, du skal gå hjem og lave nogle af de her øvelser sammen med din søn,« siger han til min lettelse. »Og prøv at se, om du kan guide ham med din krop, men prøv også at fange og lære af den forundring, som børn tit har lettere adgang til end voksne.«

– Laver I egentlig også kurser for voksne? En slags voksenspejder for folk som for eksempel mig, der bare gerne vil have redskaber til at opholde sig i naturen?

»Nej, men vi taler ofte om det, for måske har de voksne i dag mindst lige så meget brug for at lære at være i naturen. Helt konkret, om vi skulle indgå samarbejde med de lokale biblioteker, der i forvejen holder 'Hvad er NemId-kurser'. Vi kunne så sammen lave 'hvordan er man i naturen med sine børnebørn-kurser'.«

– Det tror jeg, at der er rigtig mange af Informations kernelæsere, der gerne vil være med til!

»De skal være så velkomne,« siger Jacob Jensen og bestyrker igen min antagelse om, at folk der opholder sig meget i naturen, også er meget flinke folk.